

# K POUŽITÍ OMS V ÚTOČNÉ OPERACI ARMÁDY

Vytváření operačních manévrujících skupin je vyvoláno tím, že se ukázala objektivní nutnost zvětšit hloubku současného ničení nepřítele nejen prostředky ničení, ale i zvláštními manévrujícími skupinami vojsk. V hloubce obrany nepřítele je rozmístěno mnoho důležitých objektů. Jsou to hlavně operačně taktické prostředky jaderného napadení, letectvo, prostředky PVO, útvary REB a radiotechnické prostředky, velitelská stanoviště, spojovací uzly, sklady jaderné munice, zásobovací základny a další. Nikdy dříve v operační hloubce neměl nepřítel tolik důležitých objektů, které mají rozhodující vliv na průběh a výsledek operace.

Boj s těmito prostředky je stále složitější, protože nepřítel je brání prostředky PVO, rozmísťuje je na velkých prostorech a maskuje, periodicky mění jejich prostory. Tato opatření do značné míry zhoršují možnosti jejich průzkumu a ničení jinými prostředky.

Zničení prostředků nepřítele rozmístěných v hloubce obrany nepřítele značně snižuje jeho možnosti působit proti útočícím vojskům prvního sledu armády. Současně s tímto se řeší i další důležité úkoly, jako dezorganizace velení, vytváření mezer v systému PVO, narušení práce v týlu a další.

Splnit tyto úkoly v plném rozsahu jen palebným ničením, a to i s použitím jaderných zbraní a taktických vzdušných výsadků prakticky není možné. Proto je potřebné, aby armáda měla prostředek, který je tyto úkoly schopen kvalitně a v plném rozsahu plnit. Právě takovým prostředkem je operační manévrující skupina. Tato skupina má volnost činnosti ve směrech, může působit v celém pásmu armády, nesvázána rozhraním, ničí nepřítele okamžitě po jeho zjištění.

OMS musí být schopna odtrhnout se od vojsk prvního sledu armády, vyjít do operační hloubky a vést bojovou činnost ve vyšším tempu, než vojska prvního sledu.

**Bojové složení OMS** je podmíněno jejím předurčením a úkoly, které má plnit.

Na základě zkušeností z AVŠC a VŠC svazků se ukázalo jako možné toto složení:

- tanková (motostřelecká) divize,
- 2—3 oddíly samohybného dělostřelectva (ShKH 152 mm),
- letka Mi-8 TB (pro vysazování TVV),
- letka Mi-24 D (nemá-li divize vlastní),
- ženijní prapor žb, pontonový prapor ponp,
- dvě automobilní rotý (pro PHM a munici, včetně munice a PHM pro vrtulníky).

Přítom vycházíme ze zásady, že nemůžeme posilovat OMS jednotkami druhů vojsk za každou cenu z těchto důvodů:

- posilové prostředky musí být pohyblivé natolik, aby stačily postupu tanků a BVP,
- prodlužování délek proudů by ztěžovalo manévr a zasazení (při zkrácených vzdálenostech by pochodová sestava divize neměla na 2—3 osách přesahovat 50—60 km, aby její zasazení netrvalo déle jak 3—4 hodiny),
- v hloubce území nepřítele bude nutná nezbytná ochrana nebojových prvků sestavy, což znamená oslabení buď prvního, nebo druhého sledu.

Nemůžeme rovněž vždy stanovit kritéria, kdy jako OMS vysílat tankovou a kdy motostřeleckou divizi. Záleží na podmínkách a situaci.

Tanková divize má větší údernost, odolnost i celkovou bojovou hodnotu, avšak vzhledem ke značné členitosti terénu v zájmovém prostoru, většímu počtu osob, lepší možnosti použití taktických vzdušných výsadek, vytváření samostatných odřadů, diverzních průzkumných skupin k ničení prostředků jaderného napadení, VS apod. je vhodné rovněž i použití motostřelecké divize vyzbrojené BVP.

Zanedbatelnou otázkou není ani PVO, kde možnosti motostřelecké divize zejména pro boj s nízkou letícími cíli jsou vyšší.

#### **V útočné operaci armády může OMS plnit tyto úkoly:**

- ničit prostředky jaderného napadení, ovládnout letiště, ničit další důležité objekty (VS, protiletadlové raketové jednotky, sklady jaderné munice, zásobovací základny, útvary REB, radiotechnické útvary atd.),
- při vedení bojové činnosti v celém pásmu armády umožňuje rychle rozvinout úspěch, z chodu ovládnout mezilehlá postavení a důležité objekty v týlu nepřítele,
- vést úder z týlu proti hlavnímu uskupení nepřítele, který působí proti údernému uskupení armády,
- účastnit se při obklíčování nepřátelských skupin proniknutím do jejich týlů, odříznutím komunikací, ovládnutím a udržením důležitých prostorů v jeho týlu, zvláště komunikačních uzlů a přeprav,
- účastnit se ničení přicházejících záloh nepřítele vedením úderů do jeho boků a týlu,
- ovládnout v týlu nepřítele mosty, přepravy, výhodné úseky pro násilný přechod a předmostí na velkých vodních překážkách,
- vázat a znemožňovat manévr operačních záloh nepřítele při jeho pronásledování vlastními vojsky,

- dokončit zničení svazků nepřítele, na které byly vedeny naše jaderné údery, ničit formující se vojska nepřítele,
- před dokončením první útočné operace ovládnout důležitá postavení a prostory, které by zabezpečovaly úspěšný začátek další operace,
- ovládnout důležitá administrativní, politická a ekonomická centra.

**Rozmach bojové činnosti OMS** závisí na cílech stanovených OMS, úkolu, bojovém složení, ale také na situaci, složení a možnostech protistojícího nepřítele, terénu a dalších faktorech. OMS musí být schopna vést vysoce manévrovou činnost se středním tempem 80—100 km denně do celé hloubky útočné operace. Maximální hloubka její činnosti v týlu nepřítele může být 200—250—300 km a vzdálenost od prvosledových svazků 70—100 km. Při takovém odtržení od vlastních vojsk budou zpravidla zásobovací komunikace obsazené nepřítelem. Proto musí OMS být zabezpečena důležitými materiálními prostředky do celé nebo téměř celé hloubky a na plánovanou dobu činnosti.

Doba bojové činnosti bude záviset na úkolech a situaci a může se pohybovat v rozsahu 2—5 dnů.

**Doba zasazení OMS** vychází z požadavku, aby se vojska OMS předčasně nezavazovala do boje na čáře zasazení. Je třeba se maximálně snažit zachovávat její bojeschopnost pro splnění stanovených úkolů v operační hloubce. Proto jako nejvýhodnější způsob jejího zasazení se ukazuje v pochodových nebo předbojových sestavách.

Zkušenosti ze cvičení ukázaly, že velitelé i štáby ne vždy tuto otázku plně chápou. Není totiž plně pochopen smysl použití OMS především v tom, že způsob jejího zasazení a vedení bojové činnosti nemůžeme ztotožňovat se zasazením a úkoly druhých sledů. Nejde jen o hloubku úkolů, odtržení od prvosledových svazků, ale i o manévry a způsoby ničení stanovených objektů nepřítele.

Rovněž nemůžeme divizi stavět dva úkoly, aby splnila úkol jako OMS, nebo jako druhý sled.

OMS zasazujeme zpravidla po ukončení průlomu hlavního obranného pásma do mezery obrany nepřítele. Proto je výhodné ji zasadit na styku dvou divízi, neboť jejich činnost můžeme vhodně usměrnit k vytvoření podmínek pro zasazení OMS. Dále se zvýší možnost jejího zabezpečení maximem sil a prostředků prvosledových divízi.

V případě zahájení války s použitím jaderných zbraní je OMS výhodné zasazovat ihned po prvním jaderném úderu. Proto při plánování operace pro zasazení OMS je výhodné určovat dvě čáry zasazení: při použití jaderných zbraní v blízkosti státní hranice a druhou (hlavní) po průlomu obrany nepřítele na hlavním pásmu v hloubce 50—70 km.

Při přípravě operace je OMS za divizemi prvního sledu v téže vzdálenosti jako druhý sled armády (50—60 km), přičemž za příznivých podmínek do OMS můžeme vylčnit i divizi prvního sledu.

Před zasazením OMS zpravidla bude zaujímat výchozí prostor ve vzdálenosti 20—40 km od čáry zasazení. V tomto prostoru si doplňuje PHM a dokončuje přípravu k nasazení.

**Bojové úkoly OMS** zpravidla určujeme do celé hloubky operace armády. Všeobecně se úkoly dělí na bližší a další úkol. Přitom prostory pro ovládnutí se mohou určovat hlouběji než jsou čáry bližšího a dalšího úkolu armády.

**Bližší úkol OMS** spočívá v rozvíjení útoku v operační hloubce, zničení prostředků jaderného napadení, ničení bližších operačních záloh, ovládnutí předem určených letišť a důležitých objektů na čáře bližšího úkolu armády, nebo o 40 až 60 km hlouběji.

**Další úkol OMS** může spočívat v rozhodném manévru v operační hloubce s cílem zničit nově zjištěné prostředky jaderného napadení, ničení jeho operačních záloh, narušení velení vojskům, ovládnutím důležitých prostorů a objektů na čáře dalšího úkolu, nebo o 50—80 km hlouběji.

Z dosavadních poznatků ze cvičení i z dostupných materiálů vyplývá možnost odlišného dělení úkolu zejména při vyslání OMS v průběhu operace, kdy OMS je stanoven podle situace vcelku jednoznačný úkol, např. ovládnutí důležitého prostoru a tento se nekryje s úkoly armády. Za této situace jsme nedělili úkoly na bližší a další, ale určili jsme čáry zasazení, směr hlavního úsilí a konečný úkol OMS.

Zkušenosti ukazují, že OMS bude zasazována zpravidla na jednom úseku, přičemž se šířka pásma bude měnit. Při používání klasických zbraní může být kolem 6—8 km a při používání JZ 15—18 km. Úsek zasazení pluku může být 3 až 5 km, s použitím JZ 6—8 km. Rozhraní OMS je nutné stanovit jen při zasazení do sražení. Prostorové omezení si vyžadují otázky zabezpečení jejího zasazení. Dále se rozhraní neurčuje, ale stanoví se směr činnosti. Pro přesun se divizi určují alespoň 3 osy, výchozí čára, regulační čára a čára rozvinutí do praporečnických proudů (ve vzdálenosti 12—15 km od čáry zasazení). Vzdálenosti mezi osami přesunu mohou být 3—4 km.

Za výhodných podmínek může být OMS vytvořena i v průběhu operace, kdy tanková divize působí v prvním sledu armády. V těchto podmínkách je divize posilována potřebnými prostředky a speciálními jednotkami, část jejího útočného pásma může být předána sousedům nebo jiným útvarům. Příprava bojové činnosti OMS by přitom probíhala bez přerušování útoku.

**Bojová sestava OMS** musí zabezpečovat rychlý přesun a v případě nutnosti rozvinutí do předbojové nebo bojové sestavy. Musí umožňovat vysoké tempo manévru v operační hloubce s možností rychlých změn postupu na kterýkoliv směr i manévru silami a prostředky uvnitř OMS.

Bojová sestava OMS může mít za přesunu a při zasazení tyto prvky:

- zabezpečovací sled — průzkumné jednotky,
  - předem určené odřady,
- hlavní síly — pluky 1. sledu,
  - druhý sled,
  - útvary a jednotky speciálního, technického a týlového zabezpečení.

Úkoly bude OMS plnit uskutečněním hlubokých manévru, jejichž podstata spočívá v rozhodné činnosti převážně v proudech, nebo v předbojových sestavách na 1—2 důležitých směrech.

K vedení úderů se divize (luk) rozvinuje do bojové sestavy podle potřeby a využívá jaderných úderů, úderů klasických prostředků a taktických vzdušných výsadků.

K ovládnutí nebo ničení důležitých objektů (VS, prostředků jaderného napadení, skladů jaderné munice apod.) se využívá bojové činnosti samostatných odřadů nebo skupin.

Při vedení bojové činnosti v operační hloubce (ničení uskupení nepřítele, ovládnutí důležitých objektů) může mít bojová sestava stejné prvky jako za útoku.

Složitost bojové činnosti se projevuje i v nejasnostech ve vytváření bojové sestavy. Teoreticky, jak vyplývá z konferencí i VŠC, je tento problém částečně zvládnut na stupni svazek. Problémy na stupni útvar spočívají např. v organizaci zabezpečovacího sledu. Jak praktické zkušenosti ukazují, zabezpečovací sled motostřeleckého pluku, jehož základ tvoří předsunutý odřad pluku v hodnotě mspř zesíleného dělostřelectvem, PTZ, tankovou rotou, může mít i kolem 100 vozidel.

Značné problémy se vyskytují i v zařazování dělostřelectva, zejména PTZ do bojových sestav jednotek a útvarů. Neúplné teoretické rozpracování a někdy i menší představivost vyvolává značné problémy v otázkách týlového zabezpečení, a to jak z hlediska zásobování vojsk, tak i z hlediska ochrany týlových jednotek, neboť jsou značně rozdílné názory na to, kde vést týly praporů, pluků i týl divize a jaké síly vyčlenit k jejich ochraně.

Závažným problémem z hlediska vševojskového je vysílání a úkolování předsunutých odřadů. V celé řadě zaměstnání se projevovaly nedostatky v tom, že PO byly vysílány pouze na čáru zasazení k zabezpečení zasazení hlavních sil obdobně jako při zasazení druhého sledu a tím jejich funkce skončila. Je výhodné, aby předsunuté odřady působily před hlavními silami, ať již útvaru nebo celé OMS do celé hloubky bojového úkolu na vzdálenost 15–30 km. Hlavní síly, které postupují za nimi v pochodové nebo předbojové sestavě, byly připraveny k rozvinutí úspěchu PO.

Úspěšná činnost OMS bude do značné míry ovlivňovat splnění úkolů armády jako celku, zejména v průběhu rozvinutí úspěchu v hloubce obrany nepřítele. Aby OMS byla schopna plnit úkoly odtržené od hlavních sil armády, je nutné již v současné době cílevědomě k tomu připravovat velitele, štáby a vojska.